

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-200(4)/10

Warszawa, 26 lutego 2010 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów stanowisko wobec senackiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (druk nr 2584).

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Pracy i Polityki Społecznej do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Donald Tusk

Stanowisko Rządu
wobec senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy
oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (druk nr 2584)

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, zawarty w druku nr 2584, stanowi wykonanie obowiązku dostosowania przepisów prawa pracy do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 2009 r. (sygn. akt K 28/08), stwierdzającego niezgodność art. 103 Kodeksu pracy z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, ze względu na brak wytycznych dotyczących treści aktu wykonawczego. Z mocy powołanego wyroku art. 103 Kodeksu pracy, a także wydane na jego podstawie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 12 października 1993 r. w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych – tracą moc z dniem 10 kwietnia 2010 r.

Projektowana ustawa zakłada uregulowanie problematyki podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników w Kodeksie pracy, bez konieczności wydania w tej sprawie aktu wykonawczego.

Projektowana nowelizacja Kodeksu pracy przewiduje zwłaszcza:

1. Przyznanie pracownikom podnoszącym kwalifikacje zawodowe prawa do urlopu szkoleniowego i zwolnienia z całości lub części dnia pracy na czas niezbędny, by punktualnie przybyć na obowiązkowe zajęcia oraz na czas ich trwania (art. 103¹ Kodeksu pracy).

Uprawnienia te przysługiwałyby pracownikowi, bez względu na to, czy podnosi kwalifikacje zawodowe z inicjatywy pracodawcy, czy też za jego zgodą.

Za czas urlopu szkoleniowego i zwolnienia z całości lub części dnia pracy pracownik zachowywałby prawo do wynagrodzenia.

2. Określenie wymiaru urlopu szkoleniowego i wskazanie celu, na jaki taki urlop ma przysługiwać (art. 103² Kodeksu pracy).

Urlop szkoleniowy, co do zasady, miałby przysługiwać na przystąpienie do egzaminów kończących podnoszenie kwalifikacji zawodowych i jego wymiar wynosiłby 6 dni. Natomiast w ostatnim roku studiów urlop szkoleniowy przysługiwałby na przygotowanie pracy dyplomowej oraz przygotowanie się i przystąpienie do egzaminu dyplomowego; jego wymiar wynosiłby 10 dni.

Projekt precyzuje także zasady udzielania urlopu szkoleniowego. Urlop byłby udzielany w dni, które są dla pracownika dniami pracy, zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy.

3. Uprawnienie pracodawcy do przyznania pracownikowi podnoszącemu kwalifikacje zawodowe dodatkowych świadczeń z tego tytułu (art. 103³ Kodeksu pracy).

Jako przykłady takich świadczeń projekt wymienia pokrycie opłat za kształcenie oraz kosztów przejazdu i podręczników.

4. Obowiązek zawierania umowy z pracownikiem podnoszącym kwalifikacje zawodowe (art. 103⁴ Kodeksu pracy).

Taka umowa miałaby określać wzajemne prawa i obowiązki stron stosunku pracy, związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych przez pracownika. Strony stosunku pracy miałyby zatem swobodę w kształtowaniu jej treści, przy czym żadne z postanowień umowy nie mogłoby zawierać rozwiązań mniej korzystnych dla pracownika, niż wynikające z projektowanych przepisów.

5. Zasady dotyczące zwrotu przez pracownika kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych poniesionych na ten cel przez pracodawcę (art. 103⁵ Kodeksu pracy).

Projektowane zmiany określają sytuacje, w jakich pracownik będzie zobowiązany do zwrotu takich kosztów. Chodzi tu o:

- a. nieuzasadnione niepodjęcie lub przerwanie podnoszenia kwalifikacji zawodowych albo
- b. rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika za wypowiedzeniem lub przez pracodawcę bez wypowiedzenia z winy pracownika – w trakcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub po ich ukończeniu, w okresie przewidzianym w umowie, nie dłuższym jednak niż 3 lata.

Wysokość kwoty zwracanej przez pracownika ma, zgodnie z projektem, pozostawać w proporcji do czasu pracy pracownika w okresie, gdy miał podnosić kwalifikacje zawodowe lub w okresie przeznaczonym na „odpracowanie” kosztów podnoszenia kwalifikacji, poniesionych przez pracodawcę.

Wskazuje się także przypadki uzasadniające zwolnienie pracownika z obowiązku zwrotu kosztów, wymieniając np. przeprowadzenie się pracownika do innej miejscowości, w związku ze zmianą miejsca zatrudnienia małżonka.

Natomiast projektowana nowelizacja ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 2 projektu) przewiduje wprowadzenie zmiany w przepisach art. 21 tej ustawy, dotyczących zwolnień od podatku. Zmiana ta ma charakter dostosowawczy i koresponduje z głównym celem projektowanej ustawy, tj. realizacją powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Rząd kierunkowo popiera rozwiązania prawne zawarte w senackim projekcie ustawy zamieszczonym w druku nr 2584.

Projektowane rozwiązania należy bowiem ocenić, jako realizujące w pełnym zakresie wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 2009 r. (sygn. akt K 28/08), stwierdzający niezgodność art. 103 Kodeksu pracy z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP. Ponadto projektowane w Kodeksie pracy rozwiązania dotyczące podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników zapewniają spójność z systemem oświaty i przepisami ustawy o szkolnictwie wyższym; nastąpi to w wyniku rezygnacji ze wskazywania szczegółowych, już w znacznej mierze nieaktualnych, form podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także z ich podziału na szkolne i pozaszkolne. Z tą zmianą koresponduje zmiana przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, zawarta w art. 2 projektu.

Pozytywnie należy także ocenić odstępienie, w projektowanych rozwiązaniach, od archaicznych określeń związanych z rozpoczęciem przez pracownika podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Używane obecnie sformułowanie „podnoszenie kwalifikacji zawodowych na podstawie skierowania zakładu pracy” zostałoby bowiem zastąpione „inicjatywą pracodawcy”, zaś podnoszenie kwalifikacji zawodowych „bez skierowania zakładu pracy” – „jego zgodą”.

Istotne znaczenie dla zapewnienia odpowiednich standardów ochronnych wszystkim pracownikom podnoszącym kwalifikacje zawodowe - ma rezygnacja z różnicowania uprawnień w tym zakresie w zależności od tego, czy pracownik podnosi kwalifikacje zawodowe na podstawie skierowania pracodawcy, czy też czyni to bez takiego skierowania. Taką propozycję należy ocenić pozytywnie, bowiem odpowiada ona wymaganiom Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy Nr 140 dotyczącej płatnego urlopu szkoleniowego.

Analizując zaproponowane rozwiązania, Rząd pragnie jednak zwrócić uwagę, iż mogą one być oceniane przez adresatów norm prawnych z punktu widzenia zachowania lub niezachowania dotychczasowego poziomu uprawnień, zwłaszcza w zakresie wymiaru urlopu szkoleniowego. Należy zauważyć, iż stosunkowo wysoki wymiar urlopu szkoleniowego określony w obecnie obowiązujących przepisach wynika z faktu, iż przysługuje on nie tylko w związku z egzaminami końcowymi, ale także na udział w obowiązkowych zajęciach objętych programem podnoszenia kwalifikacji zawodowych. W projekcie senackim urlop szkoleniowy przysługuje natomiast wyłącznie na egzaminy końcowe. Na udział w obowiązkowych zajęciach pracownik będzie uzyskiwał zwolnienie z całości lub części dnia pracy w niezbędnym w tym celu wymiarze, a więc ustawowo nie będzie ono limitowane. Taki odmienny sposób uregulowania wymiaru uprawnień utrudnia ich porównanie, jednak w praktyce w wielu przypadkach może się okazać, że proponowany poziom gwarancji będzie dla pracownika korzystniejszy, niż wynikający z dotychczas obowiązujących przepisów.

W przypadku ostatniego roku studiów projekt senacki przewiduje niższy - niż obecnie - wymiar urlopu szkoleniowego na przygotowanie pracy dyplomowej oraz przygotowanie się i przystąpienie do egzaminu dyplomowego. Kwestia ta, w ocenie Rządu, powinna być przedmiotem dodatkowej analizy w trakcie prac parlamentarnych. Zdaniem Rządu, projektowana zmiana Kodeksu pracy wynikająca z dostosowania jego przepisów do powołanego na wstępie wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie wymaga zachowania tego uprawnienia na przyszłość na niezmiennym poziomie. W opisanym kontekście Rząd pozytywnie ocenia zagwarantowanie stosowania dotychczasowych przepisów w stosunku do tych pracowników, którzy rozpoczęli podnoszenie kwalifikacji zawodowych przed dniem wejścia w życie projektowanych zmian (art. 3 projektu).

Zdaniem Rządu, w trakcie prac parlamentarnych nad senackim projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, zawartym w druku nr 2584, konieczne jednak będzie doprecyzowanie niektórych z projektowanych zmian. Dotyczy to przede wszystkim przepisów stanowiących o:

1. zachowaniu prawa do wynagrodzenia za czas urlopu szkoleniowego i zwolnienia z całości lub części dnia pracy; z obecnej redakcji projektowanego art. 103¹ § 2 Kodeksu pracy nie wynika jednoznacznie, czy pracownik ma prawo do wynagrodzenia za czas urlopu szkoleniowego,

2. obowiązku zawarcia umowy określającej wzajemne prawa i obowiązki stron stosunku pracy w związku z podnoszeniem przez pracownika kwalifikacji zawodowych; celowe byłoby uzupełnienie projektowanego art. 103⁴ Kodeksu pracy o wymóg zachowania formy pisemnej tej umowy. Na gruncie Kodeksu pracy każda umowa zawarta między stronami stosunku pracy wymaga zachowania formy pisemnej,
3. kosztach podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracownika, ponoszonych przez pracodawcę; uściślenie tego pojęcia jest celowe, zwłaszcza w kontekście projektowanych art. 103³ i 103⁵ Kodeksu pracy – mających istotne znaczenie dla pracownika zobowiązanego do zwrotu takich kosztów,
4. zasadach zwrotu przez pracownika kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych poniesionych przez pracodawcę na ten cel oraz przypadkach braku takiego obowiązku; użyte w projektowanym art. 103⁵ § 1 Kodeksu pracy wyrazy „czasu pracy” powinny być zastąpione wyrazami „okresu zatrudnienia”, jako lepiej oddającymi intencje projektodawcy, aby kwota podlegająca zwrotowi była tym wyższa, im krócej pracownik pozostaje w zatrudnieniu w okresie, gdy miał podnosić kwalifikacje zawodowe lub w okresie przeznaczonym na „odpracowanie” kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
5. przypadkach uzasadniających brak obowiązku zwrotu kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych; chodzi tu zwłaszcza o sytuację określoną w art. 103⁵ § 2 pkt 3,
6. zakresie zwolnienia podatkowego; proponuje się, aby zmianie w zakresie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nadać następujące brzmienie:
„90) wartość świadczeń przyznanych zgodnie z odrębnymi przepisami przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, z wyjątkiem wynagrodzeń otrzymywanych za czas zwolnień z całości lub części dnia pracy oraz za czas urlopu szkoleniowego,”.

Ponadto w pracach parlamentarnych można by rozważać:

1. uelastycznienie zapisu zawartego w projektowanym art. 103¹ § 1 Kodeksu pracy, poprzez usunięcie ograniczenia, w myśl którego podnoszenie kwalifikacji zawodowych dotyczy wyłącznie zdobywania lub uzupełniania wiedzy i umiejętności „pozostających w związku z wykonywaną pracą”. Przyjęcie tej propozycji oznaczałoby, iż zakres podnoszenia kwalifikacji zawodowych pośrednio wynikałby z normy zawartej w art. 102 Kodeksu pracy,
2. odstąpienie od obowiązku zawarcia umowy, o której mowa w projektowanym art. 103⁴ Kodeksu pracy, jeżeli pracodawca nie będzie wymagać od pracownika pozostawania w zatrudnieniu po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych albo nie będzie wymagać zwrotu kosztów, jeżeli pracownik nie odpracuje wymaganego okresu.

Należy dodać, że toczą się prace nad rządowym projektem zmian w Kodeksie pracy wykonującym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 2009 r. (sygn. akt K 28/08). Jednak ze względu na przyjęcie założenia szerszej nowelizacji przepisów Kodeksu dotyczących podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników, niż wyłącznie w zakresie związanym z realizacją wyroku – konieczne jest kontynuowanie tych prac z udziałem partnerów społecznych.